

Alueellinen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelma vuosille 2024-2027 Nurmes ja Juuka
3132/00.01.02.01/2024

Aluehallitus 02.05.2024 § 75

Lisätiedot	Strategiajohtaja Ilkka Pirskanen ilkka.pirskanen@siunsote.fi Puh. 013 330 4500
Päätösehdotus	Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi: Aluehallitus hyväksyy alueellisen sosiaali- ja terveystalvelujen järjestämissuunnitelman vuosille 2024-2027 Nurmekselle ja Juuan osalta liitteen mukaisena.
Päätös	<p>Asian käsittelyn alkaessa puheenjohtaja Juha Mustonen ilmoitti olevansa esteellinen (palvelussuhdejäävi), ja valtuuston 2. varapuheenjohtaja Matti Kämäräinen ilmoitti olevansa esteellinen (yhteisöjäävi). Esteellisyydet hyväksyttiin ja em. henkilöt poistuivat kokoustilasta.</p> <p>Varapuheenjohtaja Matti Taponen toimi puheenjohtajana tämän asian käsittelyn ajan. Juha Mustosen varahenkilö Anna-Helena Kosela osallistui kokoukseen etäyhteydellä tämän asian käsittelyn ajan. Hallitus hyväksyi myös Anna Puruskainen-Saarelaisen osallistumisen etäyhteydellä kokoukseen tämän asian käsittelyn ajan. Kosela ja Puruskainen-Saarelainen olivat kokouksessa mukana klo 13.07 – 14.34. Paikalla näin tämän asian käsittelyn aikana 10 varsinaista jäsentä ja yksi varajäsen, yhteensä 11 jäsentä.</p> <p>Keskustelun kuluessa Eero Reijonen esitti neuvottelutaukoa. Hallitus päätti pitää neuvottelutauon klo 13.08 - 13.40.</p> <p>Tapio Hämäläinen esitti, että asia palautetaan uudelleen valmisteluun. Uudelleen valmistelua Hämäläinen perusteli liitteessä 4 mainituilla perusteilla. Osmo Pirhonen kannatti Hämäläisen esitystä, jonka jälkeen puheenjohtaja rajasi keskustelun koskemaan asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi, ja että palautuksesta tulee äänestää.</p> <p>Puheenjohtaja esitti, että asian käsittelyn jatkamisen kannalla olevat äänestävät JAA ja asian palauttamisen uudelleen valmisteltavaksi kannalla olevat äänestävät EI. Äänestystapa hyväksyttiin. Seuranneessa äänestyksessä annettiin yhdeksän (9) JAA ääntä (Auvinen, Elo, Heinonen, Kaita, Kosela, Puruskainen-Saarelainen, Reijonen, Taponen, Tirkkonen) ääntä ja kaksi (2) EI ääntä (Hämäläinen, Pirhonen). Puheenjohtaja totesi hallituksen päättäneen jatkaa asian käsittelyä.</p> <p>Keskustelun jatkuessa Eeva-Liisa Auvinen esitti, että</p>

1. Lääkärin vastaanottopalvelut tarjotaan vähintään 1 - 2 päivänä viikossa Valtimolla lähipalveluna, muina aikoina Nurmeksessa ja etäpalveluna.
2. Aikuisten suun terveydenhuollon palvelut toteutetaan Juuassa 1 - 2 arkipäivänä viikossa lähipalveluna tai liikkuvana lähipalveluna. Muina päivinä Nurmeksessa.

Eero Reijonen kannatti Auvisen esitystä.

Tapio Hämäläinen teki 10 kohtaisen muutosesityksen Valtimon ja Juuan palvelujen järjestämiseksi (liite 5). Osmo Pirhonen kannatti Hämäläisen esitystä.

Koska oli tehty kaksi esittelijän päätösehdotuksesta poikkeavaa esitystä, asiasta tuli äänestää. Puheenjohtaja totesi, että ensin äänestetään Auvisen ja Hämäläisen esitysten kesken, ja että tämän äänestyksen voittanut esitys asetetaan seuraavaksi esittelijän päätösehdotusta vastaan. Edelleen puheenjohtaja esitti, että Auvisen esityksen kannalla olevat äänestävät JAA ja Hämäläisen esityksen kannalla olevat äänestävät EI. Äänestysjärjestys ja -tapa hyväksyttiin.

Seuranneessa äänestyksessä annettiin yhdeksän (9) JAA ääntä (Auvinen, Elo, Heinonen, Kaita, Kosela, Puruskainen-Saarelainen, Reijonen, Taponen, Tirkkonen) ja kaksi (2) EI ääntä (Hämäläinen, Pirhonen). Puheenjohtaja totesi Eeva-Liisa Auvisen esityksen voittaneen äänestyksen. Seuraavaksi äänestettiin Auvisen ja esittelijän päätösehdotuksen kesken. Puheenjohtaja esitti, että esittelijän päätösehdotuksen kannalla olevat äänestävät JAA ja Auvisen esityksen kannalla olevat äänestävät EI. Äänestystapa hyväksyttiin.

Seuranneessa äänestyksessä annettiin viisi (5) JAA ääntä (Elo, Heinonen, Kaita, Puruskainen-Saarelainen, Taponen) ja kuusi (6) EI ääntä (Auvinen, Hämäläinen, Kosela, Pirhonen, Reijonen, Tirkkonen). Puheenjohtaja totesi aluehallituksen hyväksyneen esittelijän päätösehdotuksen Eeva-Liisa Auvisen tekemällä muutosesityksellä, ja että asia on loppuun käsitelty.

Merkittiin pöytäkirjaan, että

päätöksestä jätettiin seuraavat eriyvät mielipiteet:

- * esittelijä Kirsi Leivonen (liite 6) ,
- * Tapio Hämäläinen (liite 7)
- * Eila Heinonen (liite 8)
- * Anna Puruskainen-Saarelainen (liite 8)
- * Matti Taponen (liite 8)
- * Karita Kaita (liite 9)
- * Timo Elo (liite 9)
- * Jertta Harinen poistui kokouksesta klo 13.56
- * Juristi Sakari Kela oli kokouksessa asiantuntijana klo 13.59 – 14.27.

Selostus

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluevaltuusto päätti kokouksessaan 22.6.2023 hyvinvointialueen palvelustrategian ja -verkkosuunnitelman vuosille 2023–2038. Palveluverkon ja palvelujen tuotantotapojen

uudistaminen on välttämätöntä hyvinvointialueen talouden tasapainottamiseksi ja henkilöstön riittävyyden ja työhyvinvoinnin turvaamiseksi tilanteessa, jossa maakunnan väestö vanhenee ja palvelutarve kasvaa. Nuorten ikäluokkien pienenemisen vuoksi, sote-alalle koulutettava henkilöstö ei riitä kattamaan eläkepoistumaa tulevina vuosina. Työvoimapula on merkittävin tekijä, joka rajoittaa sote-palvelujen järjestämistä pohjoiskarjalaisille nyt ja tulevina vuosina.

Aluevaltuusto hyväksyi 22.6.2023 osana sosiaali- ja terveystalouden palvelustrategiaa palvelujen tuottamisen määritelmät ja kriteerit, joka takaa sen, että palvelut tuotetaan yhdenvertaisin periaattein eri puolilla maakuntaa.

Perustason sote-palvelujen järjestämisen suunnittelua ohjaavat seuraavat yleiset periaatteet:

- Kantakaupungin sotepalvelukeskus, laajan palvelun soteasema tai muu asiakkaan tarvitsema palvelu on saavutettavissa keskimäärin 40 minuutin ajomatkan päässä 95 %:lle alueen asukkaista
- Kaikilla laajan palvelun soteasemilla ja sotepalvelukeskuksessa on samojen kriteerien mukaisesti suunnitellut palvelut.
- Liikkuvat lähipalvelut täydentävät palvelujen saatavuutta alueilla, joilla asukkaiden palvelutarve ei edellytä kiinteitä kivijalkapalveluja.
- Samaa palvelua voidaan tarjota eri tavoin. Toisaalla sotepalvelukeskuksessa tai laajan palvelun soteasemalla, toisaalla kotiin vietävänä palveluna, toisaalla liikkuvana lähipalveluna sekä sähköisenä palveluna.

Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämisen peruslähtökohtana on aina kunkin alueen väestön palvelutarve ja siihen vastaaminen käytettävissä olevien voimavarojen rajoissa. Väestön palvelutarve vaihtelee eri puolilla maakuntaa, minkä vuoksi kaikille laajan palvelun soteasemille ei ole tarkoituksenmukaista suunnitella täysin samanlaista palveluvalikoimaa tai palvelujen tuottamisen tapoja.

Alueellisia sote-palvelujen järjestämissuunnitelmia päivitetään vähintään neljän vuoden välein vastaamaan väestön palvelutarpeissa tapahtuvia muutoksia.

Jokaisen laajan palvelun soteaseman ja sen vaikutusalueen väestön palvelutarpeen arviointi perustuu THL:n ikävakioimattomalla sairastavuusindeksillä painotettuun väestömäärään. Palveluverkon palvelujen tuottamisen kriteereissä (aluehallitus 13.6.2023) on määritelty vastaanoton palvelutarpeen arvioinnissa yhtenä kriteerinä THL:n ikävakioimaton sairastavuusindeksi. Painotetut väestömäärät kunnittain on esitetty liitteenä olevan järjestämissuunnitelman kuvassa 1.

Nurmeksen laajan palvelun soteaseman vaikutusalueen väestömäärä (2025 arvio) on yhteensä laskettuna 12 960. Viimeisin käytössä oleva THL:n ikävakioimaton sairastavuusindeksi vuodelta 2021 on Nurmeksen osalta

151,2 ja Juuan osalta 160,6 (saatavilla osoitteesta: <https://www.terveytemme.fi/sairastavuusindeksi/>) koko maan keskimääräisen sairastavuusindeksin ollessa 100. Sairastavuusindeksillä painotettu yhteen laskettu väestömäärä (2025 arvio) on täten 19 984, joka kuvastaa väestön lukumäärää oletettua runsaampaa palvelutarvetta.

Digipalvelut ovat ensisijainen asiointikanava suurelle osalle asiakkaista ja sähköinen asiointi soveltuu moniin perustason sote-palveluihin. Digisotokeskuksen tarjoamat palvelut laajenevat vähitellen kevästä 2024 alkaen ja ovat tarjolla kaikille maakunnan asukkaille yhdenvertaisesti asuinpaikasta riippumatta. Tavoitteena on, että lähivuosina sosiaali- ja terveyspalvelujen käyntimääristä 30 % voidaan toteuttaa digitaalisten kanavien kautta.

Tavoitteena on lisätä liikkuvia lähipalveluja, sotepalvelukeskuksesta tai laajan palvelun soteasemilta käsin niitä tuottaen. Liikkuvien lähipalvelujen avulla halutaan parantaa palvelujen saavutettavuutta viemällä palvelun joustavasti sinne, missä asiakkaat ovat. Parhaimmillaan liikkuvien lähipalvelujen avulla asiakkaat saavat palvelut nykyistä helpommin ja lähempää, jolloin palvelun saatavuus, saavutettavuus ja oikea-aikaisuus paranevat.

Aluehallitus linjasi osana vuoden 2024 talousarvion ja -suunnitelman hyväksymistä, että laajan palvelun soteasemia ja niistä kiinteisiin toimipisteisiin toteutettavia liikkuvia lähipalveluja koskevat suunnitelmat esitellään aluehallitukselle helmikuun 2024 loppuun mennessä. Tavoitteeksi asetettiin, että palveluverkon toimeenpanoon liittyvät suunnitelmat täsmentyvät ja toiminnalliset muutokset saadaan käyntiin kaikilla, eripuolilla maakuntaa sijaitsevalla laajan palvelun soteasemalla vuoden 2024 loppuun mennessä.

Palvelustrategian ja -verkon toimeenpanon valmistelu aloitettiin vuoden 2023 lopulla. Jokaiselle laajan palvelun soteasemalle tullaan laatimaan alueellinen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelma vuosille 2024–2027, jossa kuvataan kunkin laajan palvelun soteaseman ja sen vaikutusalueen asukkaiden palvelutarvetta vastaavat palvelut ja niihin liittyvät tilatarpeet. Nyt käsittelyssä on ensimmäinen valmistunut suunnitelma, joka koskee Nurmeksien ja Juuan alueen palvelujen järjestämistä. Tästä järjestämissuunnitelmasta on tehty vaikuttavuusarviointi (liitteenä), jossa verrataan suunniteltua tilannetta palvelujen järjestämisen nykytilaan.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelmaa on käsitelty yt-neuvotteluissa 7.3. ja 25.4. Edelleen suunnitelmaa on esitelty Nurmeksien ja Juuan kuntien edustajille 18.3.2024. Hyvinvointialueen toimielimille asiaa esiteltiin toimielinten yhteiskokouksessa 20.3.2024. Nurmeksien kaupungille, Juuan kunnalle ja hyvinvointialueen toimielimille varattiin mahdollisuus lausunnon antamiseen 19.3. – 9.4. Eri tahoilta saatiin lausuntoa yhteensä 10 lausuntoa (lausunnot liitteenä). Saatua lausuntopalautetta on merkittävältä osin ristiriitaista. Suhteellisen yhtenäisenä linjauksena lausunnoissa kuitenkin korostetaan iäkkäiden ja vähävaraisten henkilöiden palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden

turvaamista. Edelleen useamassa lausunnossa kannetaan huolta aikuisten hammaslääkäripalveluiden turvaamisesta myös Juuassa ja Valtimon pitäjässä. Lausunnoissa kiinnitetään huomiota hyvinvointialueen kiinteistökustannusten säästöjen pienentävän merkittävästi kuntien saamaa vuokratuloa. Myönteisinä asioina lausunnoissa nousevat esiin digitaalisten palveluiden kehittämiseen panostaminen sekä positiivinen vaikutus hyvinvointialueen talouteen ja osin henkilöstön saatavuuteen. Myös palvelujen saatavuuden parantuminen laajan palvelun soteasemalla koetaan myönteisenä asiana useassa lausunnossa.

Palvelujen järjestämissuunnitelma on tavoitetilä, johon kullakin laajan palvelun soteasemalla tulevina vuosina pyritään käytettävissä olevien taloudellisten voimavarojen ja henkilöstöressurssien puitteissa. Mikäli hyvinvointialueen taloudellinen tilanne ja henkilöstön saatavuus ennusteista poiketen vahvistuvat, voidaan tässä järjestämissuunnitelmassa kuvattua palveluvalikoimaa laajentaa ja palvelujen saavutettavuutta parantaa alueen väestön palvelutarpeiden mukaisesti.

Alueelliset palvelujen järjestämissuunnitelmat tulevat ohjaamaan laajan palvelun soteasemien toiminnan asiakaslähtöistä kehittämistä ja moniammatillisen toiminnan jatkuvaa parantamista tulevina vuosina. Toimintaa uudistetaan tiiviissä yhteistyössä henkilöstön ja palvelujen käyttäjien kanssa.

Hallintosäännön 22 §:n mukaan toimialuejohtaja päättää toimialueelle kuuluvien lakisääteisten palvelujen järjestämisestä. Kun asia koskee useampaa kuin yhtä toimialuetta, toimialuejohtajille kuuluvaa 22 §:ssä mainittua toimivaltaa käyttää hallintosäännön 21 §:n mukaan hyvinvointialuejohtaja. Alueellinen palvelujen järjestelmäsuunnitelma koskee useampaa kuin yhtä toimialuetta. Hallintosäännön 3 §:n 4 mom. mukaan viranhaltija voi yksittäistapauksessa siirtää ratkaistavakseen kuuluvan asian ylemmän toimielimen ratkaistavaksi, mikäli viranhaltija katsoo sen asian laadun vuoksi olevan tarpeellista. Hyvinvointialuejohtaja siirtää asian päätösvallan aluehallituksen ratkaistavaksi em. hallintosäännön kohdan perusteella.